

מאז מחצית 1965, פועלת ב'ט'פאר — פרובינציה דרום-מערבית של סולטאנות עומאן — תנועת מחתרת שהיא הגדולה והחזקה ביותר מבין שני הארגונים החתרניים הפועלים בחצי-האי ערב. תנועה זו, שבעקבות תמורות ושינויים שעברו עליה במשך השנים, ידועה כיום בשם „החזית העממית לשחרור עומאן” צמחה ב'ט'פאר כתנועה מקומית, בעלת שאיפות לאומיות מצומצמות, שהתמקדו בחתירה לשחרור חבל 'ט'פאר ולכינון מדינה ערבית עצמאית בשטחו. אולם, שנים אחדות לאחר פרוץ מאבקי המזויין בשלטון הסולטאן במסקט, התחוללו תמורות מרחיקות לכת במטרות התנועה ובעקרונות האידיאולוגיים בהם דגלה בראשית דרכה. מארגון לוקאלי שאימץ לעצמו יעדים צרים ומוגבלים, הפכה לתנועה ששמה לה למטרה לחולל מהפכה חברתית, כלכלית ומדינית בכל רחבי המפרץ הפרסי, תוך ביסוס שלטון שמאלני רדיקאלי ופרו-סובייטי באזור.

במאמר זה יובהר הרקע לצמיחת תנועת מורדי 'ט'פאר וייסקרו תולדותיה, תוך שימת דגש מיוחד על ההשלכות המרכזיות הנודעות למאבקה במישור המקומי (עומאן) ובמישור האזורי (המפרץ הפרסי).

הרקע לצמיחת תנועת מורדי 'ט'פאר

סולטאנות עומאן¹, הגדולה בנסיכויות המפרץ הפרסי, היא אחת המדינות החשובות בחצי-האי ערב, אף כי אין היא נמנית על מפיקות הנפט הגדולות. היא שוכנת בקצה הדרום-מזרחי של חצי-האי ערב וגבולותיה הם: בצפון — מדינת איחוד האמירויות הערביות; בצפון-מערב ובמערב — המדבר הסעודי, בדרום-מערב — הרפובליקה העממית הדמוקרטית של תימן. חלקה הצפוני — חצי-האי מוסנאדא — נפרד משטח הסולטאנות על-ידי רצועה מדברית ברוחב של כ-80 ק"מ, הנמצאת בשליטת איחוד האמירויות הערביות. מראס מוסנאדא חולשת עומאן על מצרי הורמוז, עובדה המקנה לה חשיבות-אסטרטגית ממדרגה ראשונה. בסולטאנות עומאן, ששטחה כ-300 אלף קמ"ר, אוכלוסיה המונה פחות ממיליון נפש.² זוהי ארץ בלתי הומוגנית מבחינת הרכב אוכלוסייתה ומבחינת המבנה הגיאוגרפי-פזיונולוגי שלה. ברוב שטחי עומאן שורר אקלים מדברי, המתאפיין בכמות מועטה של משקעים ובטמפרטורות גבוהות. לנתונים הגיאוגרפיים-פזיוניים השפעה מכרעת על אספקטים שונים הקשורים במשטר הפנימי בסולטאנות. השוני בין חלקיה השונים של הארץ גורם לריכוז מרבית האוכלוסיה באזורים מצומצמים, יחסית, ולנחשלותם של אזורים אחרים. קיימים גורמים המקשים על האינטגרציה של אוכלוסיית עומאן במסגרת מדינה ריכוזית אחת, ואלו הם:

- ההרכב האתני: הרוב המכריע של אוכלוסיית הסולטאנות הוא ערבי מוסלמי, אך קיימים מיעוטים זרים רבים: הודים, בלוצים ואפריקאים (בעיקר מסומאליה).
- הדת: חלקה הגדול של האוכלוסיה המוסלמית משתייך לזרם האבאדיה³ הפורש, ומיעוטה הם סונים ואמאמים.

1. שמה הרשמי של המדינה היה עד אוגוסט 1970: „הסולטאנות של מסקט ועומאן”, אם כי כל הארץ היתה ידועה גם כעומאן. גם השטחים השייכים כיום למדינת איחוד האמירויות הערביות נחשבו כחלק מ„עומאן הגדולה”, ומאז כינון השלטון הבריטי בהם, כונו בשם „עומאן של שבת-ההנשק”.

2. עד כה טרם נערך מפקד אוכלוסין בסולטאנות ולפיכך ישנן הערכות שונות באשר לגודל אוכלוסייתה.

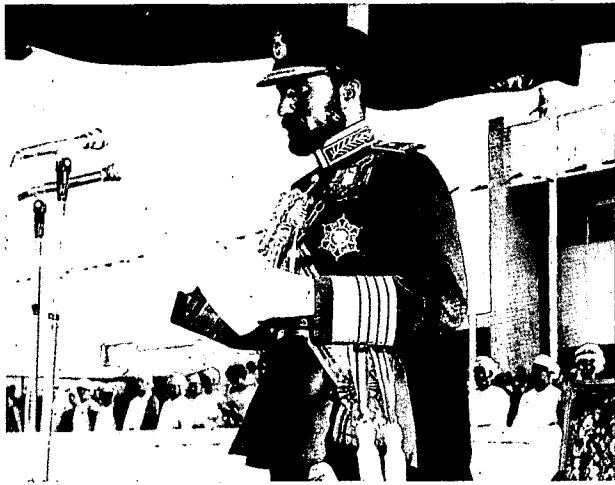

תנועת מורדי 'ט'פאר 1975-1965

סרן דוד

מ"עם- מדינת איחוד האמירויות הערביות

הסולטאן קאבוס בן סעיד: מדמא המרד

וגודל אוכלוסייתה מוערך בכ-35 אלף נפש. רוב תושבי החבל מתגוררים במישור החוף ומיעוטם באיזור ההר. יושבי ט'פאר נבדלים מיתר תושבי הסולטאנות בכמה בחינות. כך, למשל, רובם המכריע של הט'פארים מתייחסים לאסכולה השאפעית באסלאם, לעומת הרוב האבאדי ביתר חלקי עומאן. שפתם של תושבי ט'פאר, בעיקר של יושבי ההר שביניהם, היא שפה מיוחדת, אשר רווחה בדרום-ערב לפני ההתפשטות הערבית-מוסלמית. יש הטוענים כי שפה זו, שהיא מדוברת בלבד ומכונה בשם „ג'בליה“, נובעת מן הלשון החמירית העתיקה, שנמצאה על-גבי כתובות עתיקות בדרום-ערב. גם המוצא האתני של תושבי ט'פאר, ובעיקר זה של יושבי איזור הר, נבדל ממוצאם של תושבי הסולטאנות, ויש הטוענים כי מקורם במזרח-אפריקה. אוכלוסיית ט'פאר היא שבטית בעיקרה ומורכבת ברובה מיושבי קבע. שתי המסגרות השבטיות המרכזיות הן הקארא והקת'יר, וידועים גם שבטי החראסי, השאהארה והבוטאהארה. מידע מקוטע בלבד קיים לגבי תולדות ט'פאר. יש הטוענים, כי „אופיר“ או „ספר“ המקראית הן ט'פאר של היום. מכל מקום ברור, כי עד שלהי המאה ה-19 היתה התפתחותו ההיסטורית של החבל נפרדת מזו של עומאן, ורק במועד זה סופחה הפרו- בינציה לסולטאנות עומאן, אולם גם לאחר-מכן נשמר מעמדה המיוחד והנפרד.

„החזית לשחרור ט'פאר“ כתנועה לוקאל-פטריוטית

עם גילוי מרבצי הנפט הפרסי בשנות ה-50, היגרו אלפי ט'פארים לנסיכויות האיזור והועסקו בתעשיית הנפט ובמנגנוני הממשל השונים. מהגרים אלה — ששיבתם לט'פאר יצרה עתור דה של יודעי קרוא וכתוב וכוח-אדם בעל כישורים טכניים — קלטו את רעיונות הלאומיות הערבית, בעיקר מ„תנועת הלאומי-נים הערבים“³. עד מהרה הוקם בט'פאר סניף של תנועה זו, שחברים פורשים ממנו הקימו בשנת 1962 את „אגודת הצדקה הט'פארית“. ארגון זה לא נקט מדיניות אחידה וחד-משמעית. זה בצד זה שלטו בו רעיונות הלאומיות, המרכזיות והנאצריזם, אך המשותף לכל חברי האגודה היה ההתנגדות לשלטון הסולטאן.

5. בין מייסדיה של תנועה זאת היה הד"ר ג'ורג' חבש, העומד היום בראש „החזית העממית לשחרור פלסטין“.

● אזורי מגורים ותעסוקה: בעומאן קיים אנטא-גוניזם מסורתי בין יושבי החוף — תושבי הקבע העוסקים בדיג, מסחר וחקלאות — לבין יושבי פנים הארץ, בהם שבטים נודדים, המתפרנסים בעיקר ממרעה.

● החתך השבטי: שתי קונפדרציות שבטיות גדולות מפלגות את האוכלוסיה הערבית בסולטאנות: הקונפדרציה הע'אפרית — שרוב השבטים המשתייכים אליה הם אבאדיים ומיעוטם סונים המרוכזים בצפון עומאן ובמערבה — והקונפדרציה התנאווית, שמרבית השבטים הנמנים עליה הם סונים ומיעוטם אבאדיים.⁴

בסולטאנות עומאן שולט כיום הסולטאן קאבוס בן סעיד, צאצא משושלת אל-בו סעיד שהטילה שלטונה על עומאן במחצית המאה ה-18. הסולטאן הנוכחי עלה ב-23 ביולי 1970, בעקבות הפיכה שביצע בסיוע הבריטים, שבה הדיח את אביו, הסולטאן סעיד בן תיימור. אבי קאבוס, שישב על כס הסולטאנות מאז 1932, לא השכיל לנווט את מדינתו כראוי. הוא חי בתקופה בה התדפקה המודרניזציה על „שערי ארצו, אולם בשל אישיותו העריצה והמסורת בה דבק, לא נקט צעדים לקדם את ארצו, שנחשבה אחת המדינות המסוגרות, השמרניות והמבודדות ביותר בכל האיזור ואולי אף בעולם כולו (הסולטאן עצמו חי בבידוד כמעט מוחלט במצודתו שבעיר סלאלה, בירת חבל ט'פאר, הרחק ממסקט — הבירה האדמיניסטרטיבית של המדינה). אורת-החיים שהיה נהוג בסולטאנות באותה עת לא נבדל בהרבה מזה שהיה קיים בה בימי-הביניים. כך, למשל, ננעלו הערים המרכזיות מדי לילה, ועל אזרחי הסולטאנות נאסרו העיסו, השתיה, הריקוד, השירה ושאר איסורי הקוראן. עליותו של קאבוס לכס הסולטאנות עוררה התלהבות ברחבי עומאן, שכן הסולטאן החדש החל בשינוי יסודי במדיניות הפנים והחוץ של ארצו. ואכן, במהלך שש שנות שלטונו התחוללו בסולטאנות עומאן תמורות מרחיקות לכת בכל מגזרי החיים.

חבל ט'פאר — מאפיינים

פרובינציית ט'פאר משתרעת על-פני שליש משטחה של סולטאנות עומאן, והיא ברובה שטח מדברי רחב-ידיים. היא גובלת בצידה המערבי — במחוז מהרה של רפובליקת דרום-תימן, ובצידה הצפוני והצפון-מערבי — במדבר ג'דאת אל-חארסי הסעודי. לאורך החוף ובמרחק של 20 עד 40 מילין ממנו, מתמשכת שרשרת הרי הקארא, המגיעה עד לגובה של 4,500 רגל. רמה הררית זאת, הידועה בשם „ג'בל“ או „ג'בל ט'פאר“, היא מובלעת טרופית. באיזור שוררים תנאים אקלימיים מיוחדים: יורדת בו כמות משקעים רבה יותר מאשר ביתר חלקי הסולטאנות, ודבר זה מאפשר התפתחותו של יער טרופי באיזור ההר. בין החודשים מאי וספטמבר שוררת בחבל ארץ זה עונת המונסון, המלווה בגשמים עזים ובסערות. ביתר חודשי השנה שוררים בפרובינציה תנאי יובש וחום, תגוברים ככל שקרבים אל מרכזה.

בט'פאר, כמו בסולטאנות כולה, לא נערך מעולם מפקד אוכלוסין

3. אבאדיה — זרם מוסלמי חריג, שהתפתח מתוך כת הח'וואג' (או ח'ארג'יון) במאה ה-7 לספירה.

4. האנטאגוניזם המסורתי בין שתי הקונפדרציות הולך היום ומי-טשטש, במקביל להתרופפות המסגרות השבטיות ולתהליכי המודרני-זציה בסולטאנות.

מטרותיה של „אגודת הצדקה הט'פארית" התמקדו, למראית עין, בבניית מסגדים, סיוע לעניים וכיו"ב, אולם באורח מעשי עסקה „האגודה" באיסוף כספים ובגיוס חברים לשורותיה, במגמה לפתוח במאבק מזוין נגד השלטון המרכזי במסקט. לצד „האגודה", פעל בט'פאר גם „ארגון הנוער הערבי של ט'פאר", שהפץ באביב 1963 כרוזים בגנות משטרו של הסולטאן, סעיד בן תיימור. קבוצה מבני ט'פאר בראשותו של מוסלם בן נופל, שיח" בשבט קת'רי, ביצעה ב-1963 מספר פעולות חבלה בכלי-רכב של חברת-נפט שעסקה בחיפושים ברחבי הפרובינציה. מוסלם בן נופל נעצר, אולם הצליח להימלט לסעודיה, ובסיוע שלטונותיה הגיע לעיראק. שם עברו הוא ואנשיו אימונים בלוחמת-גרילה. בשנת 1964 יסד הגרעין הזה את „החזית לשחרור ט'פאר", שלשורותיה הצטרפו אותה שנה שלוש קבוצות נוספות: „אגודת הצדקה הט'פארית", השלוחה הט'פארית של „תנועת הלאומנים הערבים" ו„ארגון החיילים של ט'פאר", קבוצה מגובשת של חיילים מבני החבל ששירתו במסגרות בטחוניות בשירות עומאן ובנסיכויות אחרות במפרץ הפרסי. באישיותו של הסולטאן סעיד בן תיימור וביחסו לפרובינציית ט'פאר, יש לראות את הגורם העיקרי לצמיחתה של התנועה. הסולטאן, אדוק בדתו ושמרן בהשקפותיו, בודד את ארצו וגילה חדלון ואוזלת-יד בכל הקשור לפיתוחה. הנצחת מצב הפיגור והנחשלות היתה מנת-חלקה של פרובינציית ט'פאר במיוחד. הסולטאן אימץ לעצמו מדיניות אפליה כלפי החבל ותושביו, והשאיר בתוקפו את הניתוק המכוון של הפרובינציה מיתר חלקי המדינה והעולם החיצוני.

בשלבם הראשונים להקמתה, זכתה „החזית" לתמיכה מוגבלת מצד כמה מדינות ערב, ובמיוחד מצד סעודיה השכנה. אולם, תמיכה זו לא הצליחה לקיים את הכוח המורד הקטן והמבודד. הפינוי הבריטי מדרום-תימן בסוף 1967 היה אחד הגורמים העיקריים שהביאו להתעצמות „החזית". עצמאותה של דרום-תימן איפשרה את העמקת הקשרים שנוצרו עוד קודם-לכן, בין „החזית" לבין המשטר הרדיקאלי החדש בעדן. דרום-תימן העצמאית פתחה שעריה בפני המורדים, סייעה להם בהקמת מתנות בתחומה ואף התירה מעבר חופשי של סיוע ממדינות אחרות לתנועת המרידה הט'פארית דרך גבולה. בחודשים אפריל ומאי 1965, ספגה „החזית" מכה רצינית כאשר ארבעים מחבריה, ובתוכם שלושה ממנהיגיה המרכזיים, נעצרו. בעקבות מעצר זה הצטמצם באורח משמעותי מספר החברים ב„חזית", שהגיע לכמאתיים איש, אשר בתוכם רק לכשמונים היו כישורים מתאימים לפעילות מבצעית.

נוכח הקשיים הרבים שניצבו בפני התנועה ומנהיגיה, נאלצו חבריה לעבור מן הישובים העירוניים שבחבל, המרוכזים ברצון עת החוף, ולהיערך באיזור ההר (הג'בל). שם נערך הקונגרס הראשון של „החזית", בוואדי אל-כביר ב-1 ביוני 1965. משתתפי הקונגרס בחרו ב-18 חברי הוועדה כמוסד המנהיגותי העליון של התנועה. באותו מעמד אף הוחלט על קבלת עקרון המאבק המזוין, דבר שבא לידי ביטוי בהודעה הראשונה של „החזית" ב-9 ביוני⁶. כמו כן גונה משטרו של הסולטאן, ובני ט'פאר נקראו לתמוך בהמוניהם במרידה מזוינת נגדו. אולם

6. ה-9 ביוני נקבע עלידי „החזית" לשחרור ט'פאר" כיום התחלת המאבק המזוין. ה-9 ביוני" הוא גם שמו של הביטאון שהוציאה התנועה.

מטרות המאבק לא הוגדרו בבהירות. עובדה זאת איפשרה לפלגים שונים בתנועה לדור בכפיפה אחת. עם זאת, היתה „החזית" מאוחדת בעניין אחד לפחות: החתירה להטבת תנאי חייהם של תושבי פרובינציית ט'פאר.

מאבקה המזוין של „החזית" לשחרור ט'פאר" החל לאחר הקונ-גרס הראשון, כשהמגמה הראשונית היא לבסס את מעמדה בחבל. מטעמים אופרטיביים-טקטיים, חולקה הפרובינציה על-ידי „החזית" לשלושה חלקים: האיזור המזרחי, שמרכזו בישוב מרבאט; האיזור המערבי, שמרכזו בישוב ראח'ית והאיזור המרכזי, שמרכזו בישוב סלאלה, בירת הפרובינציה. פעילותה הצבאית של „החזית", שנשאה אפי של לוחמת-גרילה, התמקדה בכיצוע פיגועים חבלניים, פעולות „פגע וברח", הנחת מארבים והטמנת מוקשים. המבצע המרשים ביותר של „החזית" בתקופה הראשונה לפעילותה היה נסיון התנקשות בחיי הסולטאן, שבוצע בקרבת סלאלה באפריל 1966.

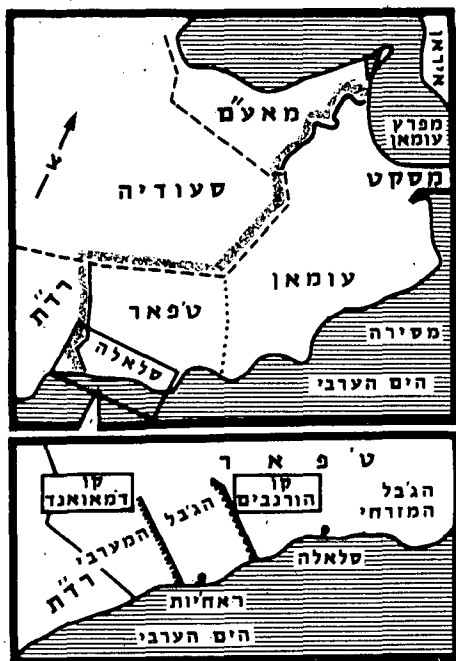
הפרכתה של „החזית" לגורם המסכן את שלטון הסולטאן בט'פאר, דירבנה את השלטונות העומאניים ומסייעיהם הכריזים, לתגבר את כוחותיהם בחבל ולפתוח במערכה שיטתית למיגור תנועת המרד בעודה בראשית דרכה. מערכת-הנגד העומאנית התנהלה במישור הצבאי ובמישור האזרחי. במישור הצבאי התבטא הדבר בהתקפות על בסיסי המורדים, כולל התקפות על בסיסיהם שמעבר לגבול, בדרום-תימן; חסימת נתיבי ההספקה שלהם; הקמת חגורת-ביטחון סביב הישובים המרכזיים באמצעות שדות מוקשים ומכשולים; הענשת משתפי פעולה וכיו"ב. במישור האזרחי התבטא הדבר בהטלת מצור על יושבי ההר. הם היו הראשונים שתמכו ב„חזית", והמצור שהוטל עליהם הביא לשיתוק כלכלתם. אולם פעילות-נגד זאת השיגה תוצאות הפוכות מן המקווה: במקום לדכא את ההתקוממות בעודה באיבה, ליכתה מתקפת העומאנים את אש המרד והביאה לחיזוק „החזית" ולהגברת פעילותה.

מעבר מתנועה מקומית לארגון אזורי

מפנה רב-משמעות בתולדות תנועת המחתרת הט'פארית התחולל לאחר הקונגרס השני של הארגון, שנערך בספטמבר 1968. בקונגרס, שבו השתתפו 65 נציגים מטעם „החזית" לשחרור ט'פאר" וכן נציגי תאים חשאיים המסונפים ל„חזית" שפעלו במדינות המפרץ הפרסי, נעשתה הערכה מחודשת של פעילות התנועה ועקרונותיה והתקבלו ההחלטות הבאות:

- המאבק המזוין והמאורגן הוא האמצעי היחיד להשגת מטרות „החזית".
- החלפת שם התנועה בשם חדש: „החזית העממית לשחרור המפרץ הערבי הכבוש". בכך הורחב תחום הפעולה הטריטוריאלי של „החזית" מעומאן (ט'פאר) אל רחבי המפרץ הפרסי כולו, במגמה להפיל גם את יתר המשטרים המלוכניים באיזור ולהקים מדינה מהפכנית שתשלוט במרחב כולו.
- אימוץ „הסוציאליזם המדעי" כדוקטרינה הרשמית של התנועה.
- החלפת ההנהגה הוותיקה בחדשה.

7. יתכן כי החלוקה לאזורים נועדה גם להחליף את החלוקה האזורית על בסיס שבטי, שהיתה נהוגה קודם לכן.

תגובת-הנגד של צבא הסולטאן לפעולותיה של „החזית“ בטרפאר ולהתגברות כוחה, התבטאה בין היתר בהקמת שורת עמדות במערב הפרובינציה, במגמה לשבש את מהלכי המורדים ולנתק את נתיבי ההספקה שלהם מדרום-תימן, ובעיקר מן הים סיס המרכזי שלהם בחאוף. עיקר אמצעי הלחימה שהיו בידי „החזית“ היו מתוצרת סינית וסובייטית והם כללו דגמים סיניים של האקדח SKS החצי-אוטומטי; מקלעי KRU 14.5 מ"מ; מרגמות מתוצרת פולין 81 מ"מ וכן נק"ל, בעיקר מדגם „קלאשניקוב“. יותר מאוחר הועברו גם „קטיושות“ וטילי „סאם 7“. אך למרות יוזמותיו של צבא הסולטאן, הצליחה „החזית“ בראשית 1970 להשתלט על מרבית חבל טפאר, מלבד איזור המדבר ורצועת-החוף הצרה ובה בירת הפרובינציה, סאלאה. הצלחת „החזית“ נוקפת, בין היתר, לתנאים הטור פוגרפיים והאקלימיים המיוחדים לחבל טפאר: תנאי השטח, המחורץ בוואדיות והמיוער, היקשו על מעבר כלי-רכב ממונעים. עונת המונסון, שבמהלכה בלתי אפשרי כמעט לנהל פעילות צבאית, איפשרה לכוחות המורדים להתארגן ולהצטייד מחדש והצמחיה הסבוכה הקלה על פעולות הגרילה. יתירה מזאת, האוכלוסיה המקומית היתה מסוגלת לספק צרכיהם של המורדים ולהעניק להם מסתור מפני כוחות הסולטאן.

עליית קאבוס ודיכוי המרד

ביוני 1970 עלה קאבוס בן סעיד לכס הסולטאנות, בהפיכה ללא שפיכת דמים שהדיחה את אביו הסולטאן סעיד בן תיימור. עליית קאבוס סימנה מפנה בדרך התייחסותו של השלטון העומאני למורדים. תחילה ניסה הסולטאן החדש להתפייס עם „החזית“ בדרכי נועם. הוא קרא למורדים להיכנע בתמורה למתן חנינה. אולם, נוכח תגובתה של תנועת המחתרת הטפארית, החל קאבוס בהפעלת תכנית שיטתית למיגור „החזית“ המורדת. הכוחות המזוינים של הסולטאן התעצמו בכוח-אדם, בנשק ובציוד. הוקמו גם יחידות מיוחדות של בני טפאר ללחימה נגד המורדים. במקביל, כדי לרכוש את אהדתם ואמונם של תושבי

השינוי במטרות התנועה ובעקרונותיה לא התקבל על דעת כל פלגי „החזית“: מנהיגיה המרכזיים נטשו את התנועה והמשיכו לעמוד בראש ארגון שהוסיף לשאת את השם המקורי, „החזית לשחרור טפאר“. הטרנספורמציה האידיאולוגית-אסטרטגית ב„חזית“ נבעה מהקמת משטר רדיקאלי בדרום-תימן בשנת 1967, מההקצנה שחלה ב„תנועת הלאומנים הערבים“ בעקבות מלחמת ששת הימים, מהפסקת התמיכה הסעודית ב„חזית לשחרור טפאר“ ומההתבססות הבריטית במפרץ הפרסי בעקבות הפינוי הבריטי מדרום-תימן. בעקבות הקונגרס השני הועמדה בראש התנועה „מפקדה כללית“, שמנתה 25 חברים, ובמסגרתה פעלו חמש ועדות: ועדת הביצוע העליונה, ועדה פוליטית, ועדה כלכלית, ועדה ארגונית וועדה צבאית. „החזית“, במתכונתה החדשה, התבססה במישור הצבאי על שני גופים: צבא שחרור עממי ומיליציה עממית. הגוף הראשון מנה כ-600–800 לוחמים אשר פעלו ביחידות קטנות, ולא נשאו כל סימני דרגות. המיליציה מנתה בין 1,000 ל-1,200 חברים, רובם ככולם מיושבי הג'בל. תפקידיה המרכזיים היו מתן סיוע לוגיסטי, סיוע בלחימה וכן ביצוע משימות אורחיות, כמו הוראה והדרכה בכפרים.

בנוסף לריאורגניזציה בתחום הצבאי, נפתח „החזית“ לפעולות אינדוקטרינאריות בתחומי החינוך, החברה והכלכלה. אנשיה פתחו קורסים מיוחדים להוראת השפה הערבית ועקרונות המרכסיום, אשר במסגרתם הוסברה מלחמת התנועה כחלק ממאבק המעמדות הבינלאומי. דגש מיוחד הושם על הקניית רעיונות המרכסיום והחלפת הנאמנות השבטית בנאמנות לעקרונות התנועה. „החזית“ הקדישה מאמץ מיוחד לביצוע רפורמות קרקעיות בטרפאר, בעיקר בהפיכת האדמות לקניין הכללי. בסיוע סין העממית, הוקמו בטרפאר „ועדות חקלאיות“ וחווה לדוגמא. באזורים שהיו בשליטת „החזית“, הוקמו כפרים שיתופיים והמנהיגות המסורתית הוחלפה במועצות מקומיות. „החזית“ ביטלה מספר נוהגים שבטיים-מסורתיים וחתרה להפוך את הנאמנות העיוורת לשבטים, לנאמנות למהפכה. כמו כן נקטה התנועה צעדים לשחרור האשה ולשיתופה בחיי החברה ואפילו בלחימה. לאחר הקונגרס השני חל שיפור ניכר במעמדם הצבאי של יחידות „החזית“. זאת, בעקבות סיוע מוגבר שקיבלה משלושה מקורות עיקריים:

- מדינות רדיקאליות, ובמיוחד דרום-תימן הגובלת בטרפאר (דרכה הוזרם עיקר הסיוע למורדים ובאמצעותה קיימו את קשריהם עם גורמי חוץ), עיראק, ובשלב יותר מאוחר גם לוב.
- תנועות ערביות מיליטנטיות, ביניהן בולטים ארגוני המחבלים הפלסטינים ובמיוחד „החזית העממית לשחרור פלסטין“, בהנהגת ג'ורג' חבש, ו„החזית העממית הדמוקרטית לשחרור פלסטין“ בראשות נאيف חוואתמה.
- מדינות קומוניסטיות, שהבולטת בהן היא סין העממית, אשר החלה במתן סיוע ל„חזית“ עוד בשנת 1967, ואף אימנה חלק מאנשיה (30 מחברי „החזית“ שוגרו בשנת 1968 לפקין, שם עברו אימונים בלוחמת-גרילה וקיבלו הדרכה דוקטרינארית מרכסיסטית-מאואיסטית. הם חזרו לטרפאר במרוצת שנת 1969 כדי לעמוד בראש 15 יחידות התנועה, שהיו קיימות אותה עת). מראשית 1969 החלה גם ברה"מ לסייע לתנועת המחתרת הטפארית. מלבדן הושיטו סיוע ל„חזית“ גם מדינות מזרח-אירופה וצפון-קוריאה.

8. בצבא עומאן משרתים כיום 15 אלף חיילים, מהם כ-13 אלף בחילות היבשה – כולל יחידות שריון, חותמים ויחידות טילי „טאור“ – וכ-1,000 חיילים בחיל-האוויר המפעיל 47 מטוסי קרב.

הפרובינציה, הזרים הסולטאן הצעיר משאבים רבים לפיתוח חבל ט'פאר בתחומי הבריאות, החינוך וכו'. האופנסיבה המאורגנת הראשונה של כוחות הסולטאן בוצעה רק עם תום עונת המונסון, בספטמבר-אוקטובר 1971. המבצע כונה, "גואר", ומטרתו היתה לדחוק את המורדים מערבה, לכיוון הגבול עם רפובליקת דרום-תימן. יותר מאוחר, באביב 1972, ערכו כוחות הסולטאן מתקפה שניה, הידועה בשם, "מבצע סימבה", כש-המטרה המרכזית היתה להביא לניתוק נתיבי-ההספקה של המורדים, תוך ביצוע מתקפות אוויריות על ריכוזיהם ועמדותיהם בחאוף ובחאברות.

לכוחות הסולטאן סייעו הכוחות האיראניים שהקימו שני קווי מכשולים אשר התמשכו לאורך הגבול עם דרום-תימן, האחד ("קו ההורנבים") במרחק של כ-20 ק"מ מהגבול, והשני ("קו דמאואנד") במרחק של כ-10 ק"מ ממנו. שני קווי המכשולים הללו נועדו לנתק את נתיבי ההספקה של שיירות הגמלים לעבר בסיסי המורדים מזרחית להם. קאבוס ניסה להרחיב את גבולותיו המקוריים של המאבק במורדים ולהעניק לו צביון אזורי. הוא פנה למדינות האיזור בבקשת עזרה, בטענה כי לחימתו ב,"חזית" נוגעת לא רק לשלטונו, אלא גם לגורלם של יתר המשטרים המלוכניים במפרץ הפרסי. ואמנם, בראשית שנת 1972, נרתמו למאבק מספר מדינות, בהן איראן, שהגישה לעומאן סיוע צבאי בקנה-מידה גדול, אשר כלל יחידות קומנדו, ציוד צבאי ומסוקים. גם סעודיה השכנה הושיטה לעומאן סיוע פיננסי ניכר לאחר שהתפייסה עימה בסוגיית נאות בוריימי, שהעיבה במשך שנים על יחסי שתי המדינות. גם מדינת איחוד האמירויות הערביות הושיטה לעומאן סיוע צבאי. זאת, לאחר שתאים של, "החזית" נחשפו באבו-ט'בי ובראס אל-ח'ימה. ירדן, הרואה עצמה כבעלת-ברית למשטרים המתונים במפרץ הפרסי, תרמה חלקה בפעולות הדרכה בצבא עומאן. מאוחר יותר אף שיגרה יחידות צבא לסיוע במיגור המרידה ב"ט'פאר. הסולטאן קאבוס נכשל בניסיונותיו להטות גם את לוב לצד התומכים במאבקו, וזו הפכה לאחת המסייעות הבולטות של "החזית".

פעולות השלטון המרכזי העמידו אתגר רציני בפני, "החזית". החילופים בצמרת השלטון במסקט הביאו להיערכות מחודשת ולשידוד מערכות בשורותיה. היא הסלימה פעולותיה ואף השתתפה בהפגנת פועלים שנערכה במסקט בספטמבר 1971. במקביל, שיגרה, "החזית" משלחות מטעמה לליגה הערבית ולאו"ם, כדי למנוע הכרתם של מוסדות אלה בשלטון הסולטאן. מנגד, הפעיל צבא עומאן לחצים צבאיים כבדים על המורדים, תוך הפעלת חיל-האוויר העומאני שהפציץ ריכוזי מורדים ב"ט'פאר ואפילו מעבר לגבול, בתחום דרום-תימן. מצב המורדים הלך והורע, העריקות משורות, "החזית" גברו והמוראל בקרב יחידותיה התערער. זאת, למרות שבדצמבר 1971 התאחדה התנועה עם ארגון מהתרת אחר, "החזית הלאומית הדמוקרטית" ל"שחרור עומאן", שהוקם במחצית 1970 כתוצאה מהתמוזגות מספר ארגונים שפעלו בצפון עומאן. בעקבות האיחוד הוסב שם, "החזית" והיא כונתה מעתה: "החזית לשחרור עומאן והמפרץ הערבי". זמן קצר לאחר-מכן, בשנת 1972, השתלבה בפעילות החזית המאוחדת גם, "מפלגת העבודה הערבית", שאף היא פעלה במחתרת בצפון הסולטאנות. נראה כי תבוסת המורדים ב"ט'פאר הביאה את ראשי, "החזית" למס-

קנה, כי יש להחיות את הפעולות בצפון הסולטאנות, כדי להקל את הלחץ המופעל עליה בפרובינציה הדרום-מערבית. ניסיונו-תיה אלה עלו בתוהו, בשל פעולתם היעילה של שלטונות הביטחון העומאניים, שחיסלו את תאי, "החזית" בצפון הסולטאנות.

כשלון המורדים להרחיב את המאבק גם לתחומי עומאן גופא, גרם להתערערות נוספת בשורותיהם. חיל-המשלוח האיראני הצליח לחולל מפנה חשוב בלחימה נגדם בסוף 1973, לאחר שהשתלט על הדרך בעלת החשיבות האסטרטגית סלאלה — ת'אמרית, שכונתה בפי המורדים, "הקו האדום". בקיץ 1974 עשתה, "החזית" פעם נוספת תפנית מבחינה רעיונית-טקטית. ב-9 באוגוסט היא החליטה לצמצם יעדיה ולהתמקם שוב בעומאן בלבד, וליתר דיוק ב"ט'פאר, דבר שבא לידי ביטוי בשינוי שמה ל,"חזית העממית לשחרור עומאן". החלטה זו נבעה כתוצאה מהיחלשותה הרבה של התנועה ונוכח הפסקת הסיוע מסין העממית (בשל שיפור יחסיה של זו עם איראן). על רקע זה הגיעה, "החזית" למסקנה כי לא תוכל להרחיב מאבקה מעבר ל"ט'פאר. בהחלטה זו היה גם משום הודאה בהצלחת הכוחות העומאניים בהדברת תנועת המחתרת ה"ט'פארית". לקראת סוף 1975 גבר הלחץ הצבאי העומאני על המורדים, וכך יכול היה הסולטאן קאבוס להכריז בדצמבר אותה שנה, כי המרד חוסל. אמנם, גם לאחר מועד זה מוסיף מטה "החזית" בעדן לפרסם הודעות רבות על פעילות המורדים ב"ט'פאר, אך אלה אינם אלא פרפורי גסיסה.

סיכום

ניתן לחלק את עשר שנות פעילותה של תנועת מורדי ט'פאר לשתי תקופות עיקריות: הראשונה, מראשית המרד ועד שנת 1970, שהיא תור הפריחה של, "החזית"; והשנייה, החל משנה זו ועד היום, תקופה המציינת את ירידת כוחה של התנועה ואת דעיכת המרד. "החזית" קמה בסערה: היא גייסה חברים רבים לשורותיה והפגינה כושר ארגון ויכולת פעולה מהירה. היא הגיעה לשיאה בשנת 1970, כאשר הצליחה להשתלט על מרבית שטח ט'פאר. כאמור, מאז סוף 1970, עם עלייתו של קאבוס לשלטון, חל מפנה שהביא בסופו למיגור המרידה. "החזית", שבשורותיה גברו חילוקי הדעות והדמורליזציה, החלה להידחק מערבה, אל עבר הגבול עם רפובליקת דרום-תימן, שטחי של-טונה הלכו והצטמקו בהתמדה והמלחמה שניהלה היתה בחזקת מלחמת מאסף.

המאבק שניהלה, "החזית" נושא בחובו השלכות בעלות משמעות לא רק ביחס לסולטאנות עומאן, כי אם גם באשר לעתיד המפרץ הפרסי כולו. במישור המקומי היה בפעילות, "החזית", בראש וראשונה איום ישיר על קיומו של המשטר במסקט. במישור האזורי הציבה תנועת מורדי ט'פאר איום פוטנציאלי למשטרים המסורתיים במרחב, כשחרטה על דגלה את סיסמת המהפכה באיזור כולו. במרס 1976 הושג הסכם בין סעודיה ודרום-תימן לנורמליזציה ביחסיהן. יתכן שבהסכם זה היה כדי לבשר, כי גורם התמיכה העיקרי בתנועת המרד ה"ט'פארית עומד למשוך ידו מסיוע ל,"חזית". אם אמנם כך יתרחש, אין להוציא מכלל אפשרות כי הגורמים הרדיקאליים באיזור ימצאו אפיק חדש לפעילותם: במקום מאבק צבאי מאורגן ומאסיבי — פעילות חתרנית חשאית: במקום גרילה כפרית — גרילה עירונית.